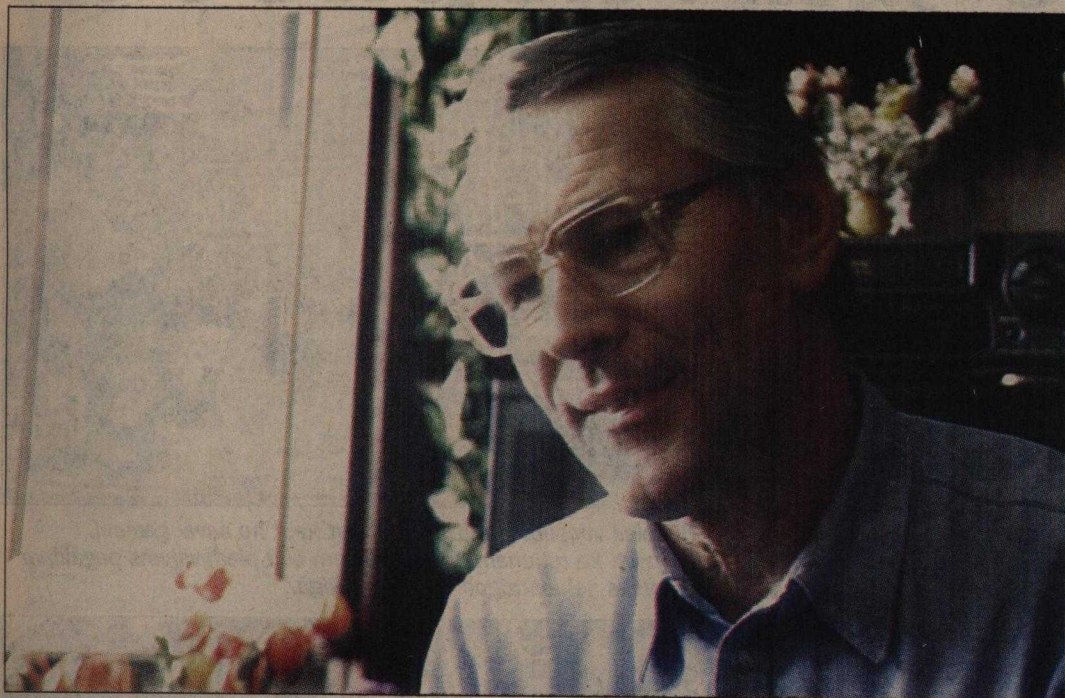

Kolekcionāra izstāde veltīta smieklu

Kolekcionārs Jānis Mundurs teic, ka pēc dabas esot nopietns cilvēks, tomēr humors viņam patīkot.

GUNDEGA SKAGALE

No šodienas **Latvenergo** ēkā Pulkveža Brieža ielā 12 apskatāma kolekcionāra Jāņa Mundura izstāde, kas veltīta smieklu dienai – 1. aprīlim. Izstādē apkopota daļa no ilgga-dējā **Latvenergo** sistēmas darbinieka kolekcijas – humo-ristiskie preses izdevumi, at-klātnes ar **dzērājtematiku**, kalendāri u.c. J. Mundurs ir kolekcionārs ar 30 gadu stā-žu un, kā viņš pats teic, «specializēties uz humoristi-kas izdevumu vākšanu».

Specializēties uz humoru

«Es pats pēc dabas varbūt esmu ļoti nopietns, bet humors man pa-tīk. Skatoties karikatūras, cilvēks at-pūšas,» paskaidroja kolekcionārs.

«Es domāju, ka mums gan bija, gan ir ļoti spēcīgi karikatūristi. Pie-mēram, Agris Liepiņš vai Gunārs Bērziņš. Cepuri nost!». No **veca-jiem** J. Munduram vislabāk patīkot Indriķa Zeberiņa, Ernesta Rirdāna, Riharda Zariņa, Sigismunda Vid-berga karikatūras. Tās arī tagad drošu roku varētu publicēt, ko ne-varētu teikt par anekdotēm, kas it sevišķi gadsimta sākumā bijušas ļoti naivas.

Trīsdemitajos gados bijis des-mitiem humoristisku preses izde-vumu, tagad – neviena, izņemot **Ha!** «Tizlas anekdotes un viens zi-mējums,» sūrojās J. Mundurs. Šo-dienas Latvijā neesot arī neviena humora kalendāra, lai gan tieši tie bijuši paši populārākie latviešu ka-lendāra uzplaukuma laikā pagāju-šā gadsimta beigās un šā gadsimta sākumā. Kā rakstījis Raimonda Zalcmaņa sastādītajā krājumā **Lat-viešu satīrs smejas** (1994), «laikā līdz Pirmajam pasaules ka-ram dienas gaismu ierauga vairāk nekā 30 dažādu nosaukumu hu-moristiski satīriskie kalendāri».

Starp citu, J. Mundurs var lepo-ties arī ar vienu no pašam plašāka-jām latviešu kalendāru kolekcijām – viņam izdevies savākt aptuveni 500 kalendāru, no pašiem to izdo-

šanas pirmsākumiem (kad tie vēl bija vecajā drukā) līdz šodienas **Hedvigas gada grāmatai**. Viņam esot grūti spriest, vai tie ir visi ka-lendāri, kas izdoti mūsu zemē, un kā galu galā trūkst, jo Latvijā vēl arvien Bibliogrāfijas institūts nav izdevis kalendāru katalogu.

Lielā kalendāru kolekcija J. Munduram ir dažu reizi izlidzējusi arī praktiski. Piemēram, tad, kad viņa jaunais kolēģis Dmitrijs nezi-nāja, kurā dienā viņam svinama vārdadiena. «Es izšķīrstīju visus jaunos kalendārus, bet tikai 1907. gada kalendārā atradu, ka Dmitriji atzīmējami 7. jūlijā.»

No kalendāriem par visretāka-jiem tiek uzskatīti pagājušā gad-simta izdevumi, kā arī 1945. gada kalendāri.

Kolekcijā ir arī latviešu periodikas retumi

J. Mundurs var lepoties ne tikai ar kalendāriem, bet arī latviešu un Latvijas periodiku. Viņa kolekcijā ir 1351 dažāda nosaukuma preses izdevums. Tas ir aptuveni par sim-tu vairāk, nekā minēts Latviešu pe-riodikas katalogā. «Tas ir diskējams jautājums. Es uzskatu, ka katalogs nav veidots konsekventi. Tajā ir ie-klauti daļa krieviski iznākušo izde-vumu, bet ne visi. Pēc kādiem principiem tie dalīti, nav zināms. Kāpēc katalogā nav iekļauti apkār-taksti, piemēram, Latvijas pien-saimnieku centrālās savienības ap-kārtraksts nr. 1 (iznācis 1944. gada 6. janvārī), bet trimdā izdotie ir ie-klauti. Tā ir nekonsekvence,» teic J. Mundurs. Par kādiem 15 savas kolekcijas retumiem viņš ir pārlie-cināts, ka tie noteikti būtu jāie-klauj katalogā, līdz šim tie nav bi-juši ietverti, jo neviens par tiem nav zinājis. Tie ir **Daile** (Rēzeknes valsts skolotāju institūta literāri dramatiskā pulciņa žurnāls), **Zobu-rats** (Tehniskās universitātes izde-vums), **Dūmkoks** (militāri priecīgs izdevums), **Jaunatnes Domas**, **Mār-tiņzoss**, **Mūsu Dzīve** un citi.

«Man ir arī **Skolotāju Avīze**, kur ir raksts un fotogrāfija ar pionieru salūtu Komjaunatnes krastmalā. Fotogrāfijas plate gan ielikta otrā-

di, un līdz ar to pionieri salūtē kā vācieši. Man ir arī divas trīs vēs-tules ar visu, kā krievi saka, **razbe-rarovku**, tajās ir draudi atlaist no amata, taisnošanās u.tml.» kolek-cionārs par savu vākumu var stās-tīt stundām.

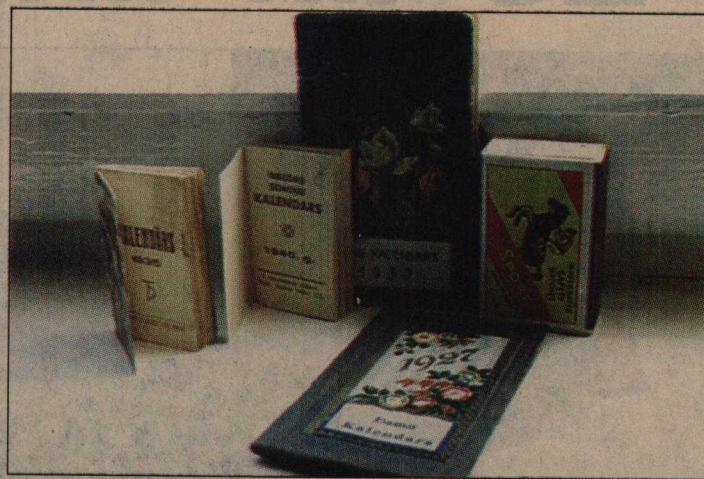
Kamēr nav dabūts rokā, miera nebūs

Ar kolekcionāriem ir tā – tiklīdz viņi uzzina par kādu kolekcijai da-būjamu priekšmetu, viņi nevar nostāvēt uz vietas ne mirkli, ka-mēr kārotais nav dabūts. Kad J. Mundurs dzīvojis Salaspilī, nere-ti bijis tā: «Piezvana man ap sešiem no Rīgas, ka kaut kas ir dabūts, es skrienu pusotru kilometru uz sta-ciju, ar vilcienu braucu uz Rīgu, tad vēl kādu stundu braucu ar tramvaju uz kādu nomali un tad atpakaļ.» Gultā viņš ticis ap pus-nakti, nākamajā rītā ap sešiem at-kal cēlies, lai brauktu uz darbu Rī-gā. «Tā bija daudz reižu, un tā var dzīvot tikai isti kolekcionāri,» spriež Jānis. Tagad vairs tā neesot, kādreiz visi priekšmeti bijuši «uz izķeršanu», visu laiku bijis jābai-dās, lai cits nebūtu pirmais.

J. Mundurs kādās mājās taisījis remontu un, plēšot nost tapetes, ieraudzījis uz sienas pielīmētu avi-zi – **Baltijas Vēstnesis**. Tāda eksem-plāra viņa kolekcijā vēl nav bijis. Vairākas stundas mērcējis gadu desmitus sakaltušo līmi, lai avīzi nebojātu dabūtu nost. Izdevies. «Pēc tam jau es dabūju labāku ek-semplāru,» nosaka kolekcionārs.

Bijis vienās bēres un kā parasti pajautājis, vai nav kaut kas priekš viņa. Mājas saimniece atbild, ka neesot gan, tomēr J. Mundurs uz-kāpis bēniņos un ieraudzījis, ka šķirbas, lai nepūstu caurvējā, aiz-bāztas ar veciem žurnāliem. Tur-klāt nevis vienkārši aizbāztas, bet žurnāli pienagloti ar četrām nag-lām. Sprotams, ka J. Mundurs vil-cis naglas ārā un meklējis ko citu šķirbās bāzamu.

Pāris reižu ir gadījies arī misēk-lī. «Viena tantiņa man prasa: jūs krājat avīzes? Es atbildu: jā. Viņa: man mājās ir viena ļoooti veca avīze.» Kad J. Mundurs nekavējo-

Paši mazākie latviešu valodā izdotie kalendāri (Dāmu kalendārs, Naudas somiņu kalendārs u.c.) nepārsniedz sērkokociņu kastītes lielumu.

Latviešu periodikas retumi, kas nav iekļauti nevienā preses izdevumu katalogā. Tas nozīmē, ka līdz šim speciālistiem par tiem nebija ne jausmas.

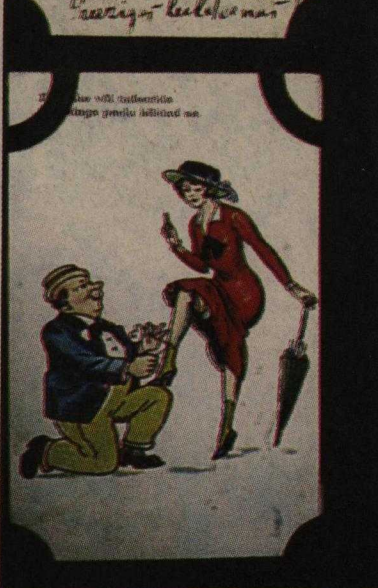
ties pie viņas aizbraucis, izrādījies, ka tantiņas vecā avīze ir 1994. ga-da **Rīgas Balss**.

Vai arī – astoņdesmito gadu beigās, kad Centrāltirgū vēl tirgo-tas grāmatas. «Tik smagi uz dullo iekrist man vairs nav gadījies,» at-zīstas J. Mundurs. Viņam pienācis klāt viens vīrs un teicis, ka Liepā-jā esot daudz vecu grāmatu, lai braucot pa nedēļas nogali apskati-ties. Nosaucis adresi un aizgājis. J. Mundurs nevarējis nociesties un tajā pašā piektdienas vakarā brau-cis uz Liepāju. No rīta bijis gala-mērķī, ņēmis taksi un braucis meklēt vīra nosaukto Gvardes ie-lu. Izrādās, tāda iela Liepājas kara pilsētiņā ir gan, tomēr mājas ar norādīto numuru nav bijis. Brau-cis atpakaļ uz autoostu un devies uz Rīgu. Liels bija viņa pārstei-gums (un dusmas arī), kad ierau-dzījis to pašu dzērājrīvu klenderē-jam pa autoostu kā dzīvu.■

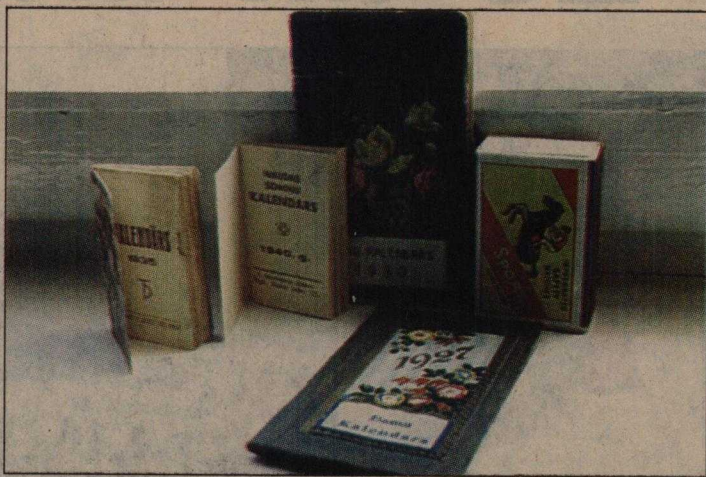
Jāņa Mundura kolekcijā liela vieta atvēlēta arī atklātnēm – humoram, latviešu māksliniekiem, nav ignorēta arī viegla erotika.

Literāri satīriska žurnāls «Lapsene» līdz pat 1924. gadam. Šā gadsimta par pilnu šā izdevuma komplektu ir t.i., pusotra lata par numuru.

de veltīta smieklu dienai

Paši mazākie latviešu valodā izdotie kalendāri (Dāmu kalendārs, Naudas somiņu kalendārs u.c.) nepārsniedz sērkokļu kastītes lielumu.

Latviešu periodikas retumi, kas nav iekļauti nevienā preses izdevumu katalogā. Tas nozīmē, ka līdz šim speciālistiem par tiem nebija ne jausmas.

ties pie viņas aizbraucis, izrādījies, ka tantīņas vecā avīze ir 1994. gada Rīgas Balss.

Vai arī – astoņdesmito gadu beigās, kad Centrāltirgū vēl tīrģotas grāmatas. «Tik smagi uz dullo iekrist man vairs nav gadījies,» atzīstas J. Mundurs. Viņam pienācis klāt viens vīrs un teicis, ka Liepājā esot daudz vecu grāmatu, lai braucot pa nedēļas nogali apskatīties. Nosaucis adresi un aizgājis. J. Mundurs nevarējis nociesties un tajā pašā piektdienas vakarā braucis uz Liepāju. No rīta bijis gala mērķi, ņēmis taksi un braucis meklēt vīra nosaukto Gvardes ielu. Izrādās, tāda iela Liepājas kara pilsētīnā ir gan, tomēr mājas ar norādīto numuru nav bijis. Braucis atpakaļ uz autoostu un devies uz Rīgu. Liels bija viņa pārsteigums (un dusmas arī), kad ieraudzījis to pašu dzērāvjūru klenderējam pa autoostu kā dzīvu. ■

Jāņa Mundura kolekcijā liela vieta atvēlēta arī atklātnēm – humoram, latviešu māksliniekiem, nav ignorēta arī vīgla erotika.

Literāri satirisks žurnāls «Lapsene» iznāca Latvijā no 1922. gada līdz pat 1924. gadam. Šā gadsimta deviņdesmitajos gados par pilnu šā izdevuma komplektu īpašnieks prasījis jau 52 latus, t.i., pusotra lata par numuru.

